

К О Н С П Е К Т

ПО АНАТОМИЯ ЗА СТУДЕНТИ МЕДИЦИ I КУРС

I. ДВИГАТЕЛНА СИСТЕМА

1. Костта като орган. Видове кости - описание, строеж - компактно и гъбесто костно вещество. Периост - строеж. Скелет - определение, функция.
2. Свързване между костите - общи данни. Непрекъснат тип - видове.
3. Стави - устройство: основни и допълнителни елементи. Биомеханика. Класификация на ставите.
4. Свързване костите на гръбначния стълб. Биомеханика.
5. Свързване костите на гръдния кош. Гръден кош като цяло.
6. Свързване на черепа с гръбначния стълб - биомеханика.
7. Видове свързвания между костите на черепа. Долночелюстна става.
8. Свързване костите на раменния пояс. Раменна става.
9. Лакътна става. Свързване костите на предмишницата.
10. Стави на китката. Китково-предкиткови стави. Предкитково-пръстови стави. Стави на пръстите.
11. Свързване костите на тазовия пояс. Тазът като цяло. Биомеханика. Размери на женския таз.
12. Тазобедрена става.
13. Колянна става.
14. Свързване костите на подбедрицата. Горна скочна става.
15. Долна скочна става - субталарна и тало-калкaneo-навикуларна става. Полуподвижни стави на ходилото. Стави на пръстите. Биомеханика.
16. Ходилото като цяло.
17. Мускулът като орган: устройство, помощни образувания, класификация на мускулите, биомеханика.
18. Мускули на раменния пояс - групи мускули. Собствени мускули на раменния пояс, залавни места, функция и инервация.
19. Мускули на мишницата - групи, залавни места, функция и инервация.
20. Мускули на предмишницата - групи, залавни места, функция и инервация.
21. Мускули на ръката (манус) - групи, залавни места, функция и инервация.
22. Фасции и сухожилни влагалища на горния крайник.
23. Фасции на ръката (манус).
24. Мускули на тазовия пояс.
25. Мускули на бедрото - групи, залавни места, функция и инервация.
26. Мускули на подбедрицата - групи, залавни места, функция и инервация.
27. Мускули на ходилото - групи, залавни места, функция и инервация.
28. Фасции и сухожилни влагалища на долния крайник.
29. Топография на горен крайник – форамен аксиларе медиале и латерале, каналис хумеромускуларис.
30. Топография на долен крайник - форамен супрапириформе, форамен инфрапириформе, лакуна вазорум, лакуна мускулорум, каналис обтураториус, каналис феморалис.

31. Топография на долен крайник. Тригонум феморале, каналис аддукториус, задколянна ямка, каналис круропоплитеус, каналис мускулоперонеус супериор, каналис мускулоперонеус инфериор.
32. Повърхностни вени на горен и долен крайник.
33. Подмишнична артерия и мишнична артерия - разположение, части, клонове. Анастомози около раменната става.
34. Лъчева и лакътна артерии - разположение, клонове, анастомози.
35. Външна и вътрешна хълбочна артерия. Разположение, клонове, анастомози.
36. Бедрена и задколянна артерия - разположение, клонове.
37. Артерии на подбедрицата и ходилото - разположение, клонове, анастомози.
38. Плексус брахиалис. Образуване, разположение, клонове.
39. Нервус медианус и нервус улнарис. Начало, разположение, клонове. Кожна и мускулна инервация.
40. Нервус радиалис, нервус аксиларис и нервус мускулокутанеус. Начало, разположение, клонове. Кожна и мускулна инервация.
41. Плексус лумбалис. Образуване, разположение, клонове.
42. Плексус сакралис. Образуване, разположение, клонове.

II. НЕРВНА СИСТЕМА И СЕТИВНИ ОРГАНИ

1. Череп - лицев и мозъчен. Черепен покрив. Череп на новороденото дете .
2. Външна повърхност на черепната основа - елементи, преминаващи през отворите и каналите.
3. Вътрешна повърхност на черепната основа - елементи, преминаващи през отворите и каналите.
4. Ямки на страничната повърхност на черепа.
5. Очница - образуване, комуникации и елементи, преминаващи през тях.
6. Костен скелет на носната кухина - образуване, комуникации и елементи, преминаващи през тях.
7. Определение на нервната система. Подялба. Основни принципи в структурата и организацията на нервната система.
8. Основни принципи във функционирането на нервната система.
9. Онтогенетично и филогенетично развитие на нервната система.
10. Гръбначен мозък - разположение, форма, големина, сегменти. Кръвоснабдяване. Обвивки на гръбначния мозък
11. Гръбначен мозък - сиво вещество, описание, невронен състав.
12. Гръбначен мозък - бяло вещество - асцендентни и десцендентни пътища. Собствени снопчета.
13. Главен мозък - ембрионално развитие, форма, големина. Анатомична и онтогенетична подялба. Мозъчен ствол - части, нови и стари образувания.
14. Ретикуларна формация.
15. Продълговат мозък - външно устройство.
16. Продълговат мозък - вътрешно устройство - сиво вещество.
17. Продълговат мозък - вътрешно устройство - бяло вещество.
18. Мост - описание, базална част - външно и вътрешно устройство.
19. Мост - дорзална част - описание, вътрешно устройство.
20. Малък мозък - описание, външно устройство.

21. Малък мозък - кора на малкия мозък
22. Малък мозък - ядра и бяло вещество.
23. Четвърто мозъчно стомахче. Фоса ромбоида. Ликвор цереброспиналис - образуване и циркулация.
24. Среден мозък - външно устройство.
25. Среден мозък - вътрешно устройство - крачета на мозъка, тектум.
26. Среден мозък - вътрешно устройство, тегментум.
27. Междинен мозък - дорзален таламус.
28. Метаталамус, епиталамус. Трето стомахче.
29. Междинен мозък - вентрален таламус.
30. Междинен мозък - хипоталамус.
31. Краен мозък - описание, ембрионално развитие. Релеф на полукълбата.
32. Кора на крайния мозък. Цитоархитектоника и миелоархитектоника. Изокортекс и алокортекс.
33. Корови полета. Локализация на функциите в кората.
34. Базални ядра на крайния мозък.
35. Бяло вещество на хемисферите.
36. Обонятелен мозък. Обонятелна сензорна система. Обонятелни нерви.
37. Лимбична система - лимбична кора.
38. Лимбична система - лимбични ядра и лимбични пътища.
39. Странично мозъчно стомахче. Вентрикуларна система.
40. Обвивки на главния мозък - твърда мозъчна обвивка.
41. Обвивки на главния мозък - паяжиновидна и мека мозъчна обвивка.
42. Кръвоснабдяване на главния мозък.
43. Проводни системи за обща сетивност. Система за повърхностна механорецепция.
44. Проводни системи за обща сетивност. Сетивна система за болка и температура.
45. Проводни системи за обща сетивност. Проприоцептивна проводна система. Система на вътрешна сетивност.
46. Зрителна сензорна система.
47. Слухова и вестибуларна сензорни системи.
48. Моторни проводни системи. Пирамидна система.
49. Моторни проводни системи. Екстрапирамидна система.
50. Нервно-ендокринна проводна система. Централна трансмитерни система.
51. Периферна нервна система - състав. Черепномозъчни нерви - обща характеристика.
52. Окодвигателни нерви - ядра, разположение, характеристика. Път на нервите, клонове, инервация.
53. Нервус тригеминус. Ядра - разположение, характеристика. Възел на нерва. Първи клон на нерва - път, клонове, територия на инервация.
54. Нервус тригеминус. Ядра - разположение, характеристика. Възел на нерва. Втори клон на нерва - път, клонове, територия на инервация.
55. Нервус тригеминус. Ядра - разположение, характеристика. Възел на нерва. Трети клон на нерва - път, клонове, територия на инервиране.
56. Нервус фациалис. Ядра - разположение, характеристика. Път, клонове, територия на инервиране.

57. Нервус глософарингеус. Ядра - разположение, характеристика. Път, клонове, територия на инервиране.
58. Нервус вагус. Ядра - разположение, характеристика. Път, клонове, територия на инервиране.
59. Нервус акцесориус, нервус хипоглосус. Ядра - разположение, характеристика. Път на нервите, клонове, територия на инервиране.
60. Гръбначно-мозъчни нерви - брой, групи, образуване. Функционална характеристика. Спинален ганглий. Дорзални клонове на спиналните нерви.
61. Вегетативна нервна система - определение, критерии за подялба на симпатиков и парасимпатиков дял. Рефлексна дъга. Невронен състав, вегетативни ганглии. Разлики от соматичната нервна система.
62. Симпатиков дял - ядра, трункус симпатикус, превертебрални ганглии, нерви.
63. Парасимпатиков дял. Главов и кръстцов парасимпатикус - ядра, ганглии, нерви.
64. Вегетативни сплетения в гръдната, коремната и тазовата кухина - образуване, разположение, органи, инервирани от тях.
65. Орган на вкуса. Вкусова сетивна система.
66. Орган на зрението - общ преглед. Очна ябълка - форма, разположение, големина. Външна обвивка на очната ябълка - общ преглед, онтогенеза.
67. Очна ябълка - средна обвивка - части, описание.
68. Вътрешна обвивка на окото (ретиана). Зрителен нерв.
69. Вътрешно ядро на очната ябълка.
70. Спомагателни органи на окото - мускули на очната ябълка.
71. Спомагателни органи на окото - вежди, клепачи, конюнктива. Слъзен апарат.
72. Орган на слуха и равновесието - обща характеристика, онтогенеза. Външно ухо.
73. Средно ухо.
74. Вътрешно ухо - костен лабиринт.
75. Вътрешно ухо - ципест лабиринт - слухова част. Кортиев орган. Слухов нерв.
76. Вътрешно ухо - ципест лабиринт - равновесна част. Орган на равновесието. Равновесен нерв.

ИЗТОЧНИЦИ ЗА САМОСТОЯТЕЛНА ПОДГОТОВКА

Учебници

1. Балтаджиев Г, Атанасова П, Коева И, Сивков С., Балтаджиев А. Анатомия на човека, Издателство Лакс Бук, Пловдив, 2019
2. Ванков В, Овчаров В. Анатомия на човека. Медицинско издателство Арсо, София, 2019
3. Кале В, Фротчер М. Нервна система. Сетивни органи. Thieme-Летера, Пловдив, 2007.
4. Китов Б., Караманлиева Ц., Китова Т., Клинична невроанатомия, Пловдив 2013, Лакс Бук
5. Китов Б., Атлас на мозъка, Пловдив 2016, Лакс Бук
6. В. Kitov, Т. Karamanlieva, Т. Kitova, N. Traykova, I. Kehayov, D. Milkov, Clinical neuroanatomy, Лакс Бук, Пловдив, 2017.
7. Балтаджиев Г, Атанасова П, Коева И, Сивков С. Анатомия на човека, Издателство Райков, Пловдив, 2006.
8. Сивков С, Новаков С, Даскалова М. Невроанатомия. Практическо ръководство (под редакцията на Балтаджиев Г.). Медицински университет, Пловдив, 2005.

9. Балтаджиев Г, Матев Т. Ръководство за свързванията между костите и топографска анатомия на крайниците. ВМИ Пловдив, 1998.
10. Балтаджиев Г, Атанасова П, Коева И, Сивков С, Балтаджиев А. Анатомия на човека, Издателство Райков, Пловдив, 2010.
11. Елисеев В, Афанасьев, Ю, Юрин. Гистология. 3 изд. Москва: Медицина, 1983.
12. Чучков Х, Овчаров В, Стойнов Н. Клинична анатомия, 1995
13. Williams В, Bannister L, Berry M et al. Gray's Anatomy. 38th ed., New York: Churchill Livingstone, 1995.

Атласи

1. Синельников Р. Атлас анатомии човека, Издателство Медицина Москва, 1974(или по-ново издание).
2. Платцер В. Цветен атлас по анатомия в 3 тома. Двигателен апарат. 8-мо преработено издание. Thieme-Lettera, 2005.
3. Фрич Х., Кюнел В. Цветен атлас по анатомия в 3 тома. Вътрешни органи. 8-мо преработено издание. Thieme-Lettera, 2006.
4. Кале В, Фротчер М. Нервна система. Сетивни органи. Thieme-Летера, Пловдив, 2007.
5. Sobotta. Atlas of Human anatomy, 14th edition, Urban & Fisher, 2006
6. Делчев С, Иванова Р, Новаков С. Фотографски атлас по анатомия(под редакцията на Сивков С) Медицинско издателство ВАП, Пловдив, 2012
7. Интерактивен атлас към ръководство за дисекция на труп. 2008, CD-format С. Делчев, Р. Иванова.
8. Интерактивен атлас за свързвания между костите и топографска анатомия на крайниците. 2009, CD-format С. Делчев, Р. Иванова.
9. Интерактивен атлас по анатомия и хистология на вътрешни органи. 2010, CD-format С. Делчев, Р. Иванова, Н. Пенкова, Е. Петрова.
10. Интерактивен атлас за централна нервна система и топография на глава. 2011, CD-format С. Делчев, Р. Иванова, С. Новаков, Е. Петрова

ТЕСТОВЕ ЗА САМОПОДГОТОВКА

1. Тестове по анатомия за студенти по медицина и дентална медицина. Опорно-двигателен апарат. ВАП, 2007, Пловдив ISBN 978-954-9806-73-1
2. Тестове по анатомия за студенти по медицина и дентална медицина. Нервна система и сетивни органи. ВАП, 2007, Пловдив ISBN 978-954-9806-67-0
3. Тестове по анатомия за студенти по медицина и дентална медицина. Вътрешни органи, топографска анатомия на труп. ВАП, 2007, Пловдив ISBN 978-954-9806-79-3

Приета на Катедрен съвет на 1 юни, 2020 г.

Утвърдена от Факултетен съвет с Протокол № 5 от 08.07.2020 г.

